

BIZALOM

*Havonta kétszer megjelenő szemle,
a világ folyásáról és az ember alkotásairól.*

4. szám.

I. évfolyam.

1930 február 15.

ELŐFIZETÉSI ÁR egész évre 3 pengő, számonként 16 fillér.

Hunyadi Mátyás.

(Jellemrajz.)

Az a negyvezerezer köznemes, aki a Duna jegén állva, harsogó lelkesedéssel kiáltotta ki Hunyadi Mátyást királynak, úgy áll multbanező szemek előtt, mint egy magasabb hatalmaktól vezetett igaz emberi közösség, amelyik őszinte jóakarattal kereszttül meghall egy fensőbb, Isten-től küldött sugalmat s ez indítja őt sorslendítő cselekedetekre. Ilyen sorsintéző cselekedet volt Mátyás királlyá választása. Vagy nem csodálatos, emberi szempontból érthetetlen-e, hogy a szétszúllott ország trónjára egy tizen-nyolc éves fiút ültetnek, s ime, ez a tizen-nyolc éves fiú valóban az, akire abban a súlyos időben szükség van?! Hogyan is bírta volna ki Magyarország a Mátyás király halála után nem sokkal rászakadó százötven éves török hódoltságot, s a sok véres polgárháborút, ha nem gyűjt erőt neki jövőendő szenvedései számára Mátyás király? Nemcsak a béke áldásait értve ezalatt, hanem inkább azt a belső nyugalmat, erőt és harmóniát, amit az ő egyénisége ébresztett és nevelt népeiben s amely előfeltétele az emberi fejlődésnek. Származása alacsonyága dacára — sohase felejtjük el, hogy nagyapja nincstelen jobbágy volt! — rendelkezett ez az ifjú ember azokkal a tulajdonságokkal, melyek egyedül teszik igazán királyivá a királyt. Rabláncokból került a trónra, a börtön sápadtságával fiatal arcán és milyen fensőbbeséges nyugalommal fogadta ezt a megrendítő sorsváltást! A börtön mélyében is tudta ő, hogy király s amikor onnan kikerült, nem bosszú volt az első gondolata, mint egy közönséges életű emberé, hanem minden alattvalójának boldogítása.

A holló, amely Mátyás címerében ül, az ősi időkben a földöntúli tanácsadó jelképezője volt. S valóban az ifjú király ámulatra készítő, korát messze felülmúló bölcsessége eszünkbe juttat egy ilyen mesebeli földöntúli tanácsadót. A bölcs madár, a szárnyas üzenethordó, szájában

a gyűrűvel, a gyűrű ötszögű kövében különös képpel, mintha jelképezné az összeköttetést, mely közte s Isten között volt. A hollós pajzsra támaszkodva ábrázolják őt képirói, feje fölé angyalok tartják a koronát, — mint Isten kegyelméből való királyt, kinek fensőbb tetszés adta koronáját. Neve mellé került a Hollós név s ma is még Hollós Mátyásnak, Korvin Mátyásnak nevezik őt, különösen a külföldön.

Hatalmas mellkasú, szélesvállú középtermetű, komolyarcú férfit mutatnak ezek a képek. Vállára hullámos, lágy vörösseszőke haj omlik; homloka domború és nem nagyon magas. Orra kicsinek a viláért sem mondható. (Ez az orr majdnem bajba keverte Bécs ostromakor: erről ismertek rá a németek a várost kémlelő királyra.) Szája erlyes, de nem dacos; körülötte valami megindítóan kedves, megértő mosoly bujkál s teszi emberibbé, meleggé a nagy király arcát. Ez a száj egyaránt tudott úgy indulatban mennydörögni, mint szelid bölcsességgel gyógyítani. Álla kerek, arca simára borotvált. És a sima, okos arcban él, ragyog, gyűjt, világít két nagy barna szeme. Fejét büszkén fölvetve hordta, ügyes és könnyed mozgásúnak, kényesen tisztának mondják kortársai. Azon időben evőeszköz nem lévén, asztalnál kezükkel ettek az étkezők, s fel van jegyezve Mátyásról, hogy három ujjával fogta az ételt és keze tiszta maradt. Halk és lágybeszédű volt, de haragvásában orszá-
lanként tudott ordítani. Gyors és ravasz észjárásán túl-
tenni senki nem tudott, embereit már az első pillanatban kiismerte s mert szinte beléjük látott, ismerte képességeiket és mindegyiket arra a helyre állította, ahol legjobban megfelelt. Nagyon ritkán csalódott kiválasztóitáiban, de nagyon megrázta az embert, mielőtt bizott benne. De aki-
ben felfedezte a jóra való képességet, azt nem késett fel-
emelni. Így Kinizsi Pált, a híres törökverőt ő tette falusi
szolgaleányból hadvezérré; a szegény árvagyermekből pe-
dig kalocsai érsekké Árva Pétert.

Hogy pedig a képmutatást milyen hamar kiismerte,

arra jellemző Miklós püspök esete. Ez modrúzi püspök s a pápa követe lévén, igen megkedveltette magát Mátyással. De irigységében nem elégedett meg ezzel, hanem a főurak ellen kezdett áskálódni, csellel és árulással vádolván azokat, akik vele sok jót tettek. A király kérte őt, hagyjon fel beszédeivel, mert nem lehet neki. De Miklós csak tovább erősíté szavait. Ekkor a király kézenfogva átvette a terembe, ahol a főurak összegyűlve voltak s hangosan felszólítá, mondja szemükbe nyíltan az uraknak vádaskodásait. A püspök szörnyű zavarba jöve, elnémult, Mátyás pedig azonnal kiűzte őt udvarából és az országból.

Más alkalommal pedig azt akarták elhíttetni vele holmi képmutatók, hogy kamarásai hűtelenek és meg akarják mérgezni, mire ő csendesen mosolyogva válaszolta: „Nincs mitől tartani a királynak, aki igazságosan kormányozza népeit.“ Mert látta — írja a krónikás — az árulkodók arcán irigy kajánságukat. És mi lehet gyűlöletesebb a fenkölt lelkű uralkodó előtt, mint az árulkodás?! Mátyás mély emberismerete jól tudta, kik az ő igazi hívei; jól tudta, hogy az őszinteség minden erénynek szülője. Mennyire becsülte e tulajdonságot, kitűnik az alábbi kis esetből: Egy közvilíté a német háború megindítása előtt kérte, engedné meg, hogy visszamehessen Frigyes császárhoz, mert eskü köti nála hadbaszállni háború esetén. Mátyás először színellett haraggal támadt a fiúra, majd midőn az állhatatosnak bizonyult, megdicsérte és bőszégesen megjutalmazva békében elbocsátotta, s mindenkinek dicsérte a becsületes fiút, aki többre becsülte adott szavát a király kegyénél. A cseh háborúban pedig egyszer Bécs felé menvén, találkozott Podjebrád cseh király fiaival, kik neki jó barátai voltak. Együtt mentek be Bécsbe: itt az urak azt tanácsolták Mátyásnak, fogassa el a Podjebrád-fiúkat, ily módon kényszerítvén atyjukat békekötésre. Mátyás ezen mód nélkül felháborodott: „Igaz ugyan — úgy mond —, hogy nekik semmi ígéretet nem tettem, sem menedéklevelet nem adtam, de mind ideig békésen velük jöttem, s viselkedésemmel barátságot mutattam nekik. Éppen annyi ez, mintha szavamat adtam volna.“

Hogy hivatalnokait, alattvalóit s általában az ország viszonyait jobban megismerje, szokása volt álrühában bejárni az országot. Vándorlegénynek, iparosnak öltözve, városról-városra, faluról-falura járt. A ferdeségeket, amiket tapasztalt, legtöbbször tapintatos példalózással terelte helyes vágásba; de kérlelhetetlenül szigorú volt, ahol a nép kizsárolásának jött nyomára. Egy ilyen útja alkalmával jutott Kozlovzvárra, a bíró házához. Éppen fát hordalott ez a szegény néppel, s vágatta fel. Az egyik hajdú hirtelen kergette az ott ácsorgó „nagyorrú legényt“ fát vinni. Mátyás — aki maga volt álrühában a „nagyorrú“, — eleget tett a parancsnak, majd titkon vörös krétával ráírta három hasáb fára a nevét, s aztán odább állott. Pár nap múlva bevonult fényes kíséretével Kozlovzvárra. Hivatja a bírót, kérdezi a város állását. Szemforgatva édeskedik ez, de Mátyás a töméntelen fára mutat: ki vágta fel ezt? Már hányják is széjjel vitézei a rakást és a halásápadt bíró dideregve olvassa a hasábon: Itt volt Mátyás király. Keményen megbüntette ekkor őt és a hajdút a király, mondván: „Nem adtam a szegény népeteknek szolgálul és jobbágyul, hanem hogy gondot viseljenek rája.“ Maga járt elől a gondviselésben jó példával, mert a legszegényebb ember dolgaival sem átalott törődni és segített mindenkin, aki hozzá fordult. Sőt legtöbbször nem várta a kérést; amint a példabeszéd mondja: kérve víz és önként adva bor —, Mátyás ajándékai legtöbbször önként adott segítségék voltak. Ki nem hallotta volna a budai kutyavásár híreit?! A szegény juhász, akit gazdag szomszédja megcsalt és tönkretett, búsan ül a

budai piacon komondoraival, a király meglátja az ablakból és lesiet megtudakolni bánatát. Meghallva a történeteket, megveszi a juhásztól a komondorokat, adván értük annyi pénzt, hogy a juhász földet, ökröt, házat vehet érte. A gazdag szomszéd erre kapzsiságában mindenét pénzzé, pénztét kutyává teszi és siet Budára a falkával, de felsült, mert csak „egyszer volt Budán kutyavásár!“ Vagy a falusi kántorról, aki zálogba csapott köpönyege árán vendégelte meg a vándorló „Mátyás kovácsot“ s akit ezért, mikor Budára jött, fényes asztalánál az ország főurai közé ültetett Mátyás király. Bueszúzóul pedig mondván: „Lássuk, mennyit bír el egy magyar!“ — drágaköves mentéjét a nyakába akasztotta. Intésére az urak is hasonlóképpen cselekedtek. Az értékes menték árából holtig urasan élt a kántor. Jótékonyágát akarva, nem akarva, követték az urak, akiket sokszor nekik nem nagyon tetsző tréfákba is belevitt. Mint például Gömörben, mikor is a lakomázó urak az áldomásból kifelejtik a földműves népet, s Mátyás erre tréfából nekiállott kapálni, vele persze az urak is. És kapáltatta az ügyes, dologszokott király a puhánőt úri népet, míg verejtékezett valamennyi. Mikor pedig kidőlték, így oktatta őket: „A föld, urak, kemény rög, s aki azt megműveli, véres verejtékével könnyével öntözi! Azért ha mások isztok, nem kell felednetek az áldomásba szőni, hogy éljen népetek.“ Más alkalommal meg három úr jószágért és hivatalért unszolta a királyt. Egy mező végénél léptettek éppen el, s Mátyás egy öreg szántóvetőben régi hűséges és ravasz katonájára ismert. Megszólítá barátságosan: „Hát jó öreg, messzi-e még a messzi?“ „Bizony uram csak az ökröm szarváig.“ „Hát a harminckettő harminckettő-e még?“ „Bizony már csak tizenkettő.“ „De azért meg tudnál még fejni három vén bakkecskét?“ — kérde végül a király. „Meg bizony, nagyságos uram!“ Eztán azt mondta Mátyás az alkalmatlankodó uraknak, hogy míg e három kérdést meg nem fejtik, nem teljesíti óhajtaikat. Sietnek ezek a paraszthoz, s kérik, mondaná meg az első kérdés értelmét. „Megmondom biz én száz aranyért“ — felel az öreg. Megadták az urak, s erre így szól: „Hát amíg fiatal voltam, messze elláttam, de most már csak az ökröm szarváig látok, azért nekem csak addig a messzi.“ Kérdezték az urak a második kérdést. „Azt is megmondom két-száz aranyért.“ Sokallották az urak, de fizettek. „Hát azelőtt harminckét fogam volt, ma csak tizenkettő van.“ No de a harmadik kérdés?! Ezt már csak háromszáz aranyért mondta meg az öreg. Az urak szörnyűkődtek, soránkodtak, de mit volt mit tenni? megadták. Az öreg pedig zsebrevágva a pénzt, mosolyogva szólt: „Így fejek meg, urak, három bakkecskét, ahogy most titeket megfejtetek. Ezt értette a király úr önagysága.“ Hogy azután az urak megmondták-e a királynak a kérdések értelmét? nem tudni.

Száz meg száz ilyen történet maradt fenn Mátyásról; hiszen a sanyarúság szomorú századaiban az ő cselekedeteinek elbeszélésével vigasztalta magát a nép; szörnyű igaztalanságok elszenvedése alatt az ő maradéktalan igazságossága fénylett a magyar lelkekben. Mert az az erő, amit a történelem nagy alakjai népeik sorsába belevetnek, nem vész el és nem marad gyümölcstelenül; szinte azt mondhatnánk: nincs vége. Mátyás király nagy szellemi erői, lelkének csodálatos kincsei nemcsak a török hódoltságot segítettek elviselni, ezek az erők ma is eleven forrásként bugyognak közöttünk. Segíteni és előre-vinni akarnak; mint láthatatlan jó működnek közöttünk állhatatos biznysággal. A jóakarát, az igyekezet, amelylyel sorsukba elmélyedünk, az az út, amely ehhez a forráshoz vezet. Meríthet belőle bárki, ha akar. Bizonyos, hogy ma a körülmények sokkal nehezebbeknek látsza-

nak, mint Mátyás idejében, de ezt a látszatot az a négy évszázad kelti, amelynek homályából a nagy király fényes alakja előragyog. Az a kor a szellemi föllendülésnek éppen olyan kora volt, mint ez a mostani, kezdődő korszak. És ha ma azt kérdezzük: hol vannak a nagy királyok? azt kell felelnünk: nőtt, változott, fejlődött az emberiség, a külső fény és dísz beljebb húzódtott az emberekbe. Ma is vannak közöttünk királyi jellemű, királyi tehetségű emberek. Hozzá kell szoknunk, hogy ma, ha királyt keresünk, nem királyi palástot várunk; s ha segítőt keresünk, nem a trónon keressük. Sokan járnak közöttünk, mint az álruhás Mátyás, nemes fejükön láthatatlan koronával... Megismerjük-e őket mindig vajjon, s meg nem ismerve, nem járunk-e úgy mint a kolozsvári bíró?!

A budai palota, ahol Mátyás udvarát tartotta, messze földön híres volt szépségéről. Vörösmárvány oszlopsorai a Dunára néztek; szebbnél szebb faragásokkal és szobrokkal díszítve. Porfir lépcsők vezettek fel a számlálhatatlan sok, pazar pompával berendezett terembe; ezeknek falai vagy selyemmel, vagy művészi fafaragással voltak borítva. A terme padlózatait mindenütt mozaik fedte. Több terem falát festmények ékesítették, másutt kristálytükrök és szőnyegek. Az ablakokba festett üvegek voltak alkalmazva. A várhegy nyugati oldalán és alant a völgyben az udvari kertek terültek el. Rózsaligetek, virágágyak, halastavak, díszes fasorok valóságos paradicsommá varázsolták ezeket. Még fényesebb volt a visegrádi palota, amelyet Mátyás megbővítettett, nemkülönben a tatai és pozsonyi várat is. Ő építtette a budai Mátyás templomot is. Sajnos, minden építkezései közül csak ez került el a törökök dúlását, ez is csak azért, mert mecsetté alakították át.

Lionardo da Vinci, a XV. század legnagyobb festőművésze úgy ír Mátyásról egyik értekezésében, mint aki a festészetnek nemcsak pártolója, hanem szakértője volt. Palotájában korának legjobb művészeitől találunk képeket és szobrokat. Rendeléseivel egész sereg művészt foglalkoztatott. Fennmaradt egy Mátyás rendelkezésére küldött aranyból való díszfeszület, melyet tizenötezer aranyra becsültek, s amely a század magasszínvonalú ötvösművészetének egyik legjelesebb remeke. Asztalánál lantosok, kobzosok vitézi dalokat énekeltek és énekkara a legjobb énekesekből állott; budai és visegrádi orgonái tőkélates harmóniájukról voltak nevezetesek; udvaránál a többi művészek között híres énekesek, citerások és hegedűsök sem hiányoztak. Leghíresebb azonban kincseket érő könyvtára volt, közel kétezer könyvvel, a kor szokása szerint kézzel írva és remek festett képekkel és keretekkel díszítve. Kötésük drágakövekkel volt kirakva és aranycsatokkal és sarkokkal ékeskedett. Számtalan latin, görög és héber könyv volt közöttük, amelyeket Mátyás óriási költséggel hozatott Görögország belsejéből. Költők, szónokok, bölcsészek és történetírók munkái, közöttük sok felbecsülhetetlen értékű egyetlen példány. Ezeknek javarészt Mátyás maga másoltatta, nevével és címerével vannak megjegyezve, ezért nevezetnek öröla Corvináknak (corvinus = holló). Budai udvarában állandóan harminc másolót és miniatürfestőket alkalmazott, akik a könyveket írták és díszítették. Mátyás maga is az irodalomnak alapos ismerője és lelkes pártfogója volt. A költők, tudósok és művészek úgy gyűltek köréje, mint nap köré a sugarai. S királyi kegye valóban éltető napként süttött rájuk. Virágzó irodalmi- és tudóstársaságok keletkeztek. Minthogy a főurak nem követték a királyt művészetpártolásában, műveltségük megdőbentően alacsony volt. De a főpapok, elsősorban Vitéz János, Mátyás egykori tanítója, szintén igyekeztek koruk művel-

tségét elsajátítva, maguk köré értékes barátokat gyűjteni. Élénk levelezésben állottak sok külföldi hírneves emberrel; különösen az olasz fejedelemségek udvaraival tartottak fenn barátságos összeköttetést, ahonnan festők, írók, bölcsészek jöttek Magyarországra. Viszont az olasz, bécsi és németországi főiskolákon nagyszámú magyar ifjú tanult. Sok közöttük Mátyás költségén. Talán azóta sem emelkedett többé olyan magasra a műveltség Magyarországon, mint Mátyás idején.

Egyetlenegy nagyratermett ember ime mint emelte országát fénybe és jólébe! Forgatva a történelem ama lapjait, amelyekre Mátyás király ragyogó neve van írva, élénk óhajlás kél szívünkben: bár minden ember a maga helyén úgy kifejténé erejét és képességeit hazája és az emberiség javára, mint e nagy király tette a maga helyén. Ki sem tagadhatja, hogy a tehetségek és a terhek nem egyenlően vannak elosztva: van, akinek kevesebb tehetséggel nehezebb sors jutott osztályrészül. De ezek a nehézségek éppúgy felemelhetik az embert, mint a szerencsését fényes tehetségei. Sorsával senki sem küzdhet; minden ügyességünk sem hárihat el fejünk felől egyetlenegy csapást sem. De hogy hogyan kerülünk ki a sorsviharból: összetörve, hasznavehetetlen roncsként, vagy acélként megedzve és gyémántként kicsiszolódva — eszményi példa erre a rabfiúból hatalmas, bölcs és jóságos uralkodóvá lett jobbágyarszadé, Hunyadi Mátyás.

Néhány szó a magyar helyesírásról.

Ha jártunkban-keltünkben figyelmesebb szemlélődés tárgyává tesszük kevésbé képzett, bár megfelelő értelmi képességgel rendelkező emberek írásműveit, túlnyomó részben azt fogjuk tapasztalni, hogy annak ellenére, hogy gondolataikat világosan, sőt nem ritkán magyarosan képesek velünk szavak formájában közölni, borzadva gondolnak arra, hogy azt papírra vessék; s ha hosszas huzavona után — kényszerűségből — mégis megteszik: ember legyen a talpán, aki a sok helyesírási hiba és helytelen mondatfűzés szövevényében magát kiismeri.

E rövidke kis tanulmány keretében természetesen nem ölelhetem fel teljesen a magyar helyesírás egész rendszerét, csupán arra szorítkozom, hogy a „Bizalom” olvasóinak azt a részét, amelyik fennebbi jellemzésem által találva érzi magát, a legelemibb tudnivalókban — szerény tehetségemhez mérten — tájékoztassam, felvilágosítsam.

Első- és főszabályként az lebegjen előttünk, hogy az állandó és rendszeres olvasás mindenkor maradandó hasznunkra lesz a helyesírás elsajátításánál. Rendszeres olvasás alatt ez esetlben azt értem, hogy ne rohanjunk végig szemünkkel a sorokon, oldalakon, a könyvnek csupán hozzávetőleges tartalmát kitudandó, hanem lassan, figyelmesen olvassunk, amikor is az egyes szavak formája, képe, későbbben azoknak helyes írásmódja is lerögzítődik agyunkban, s a mellett a tartalom sem fog kámforként elillanni emlékezetünkéből, ha a könyv fedelét betettük.

Kétség esetében ne nyugodjunk bele abba a gondolatba, hogy „hát nem tudom”, hanem vegyünk elő egy bármilyen magyarnyelvű könyvet és kutassunk a keresett szó után. Meg vagyok győződve arról, hogy a „Bizalom” hasábjain a tudni vágyó ember minden olyan szót meg fog találni, ami a köznapni életben előfordul és amire p. o. egy levél helyes megírásánál szük-

sége van. Tartsuk azt is mindig szem előtt, hogy bizonytalanság esetében műveltebb embertársainkhoz fordulni segítségért, útbaigazításért, magyarázatért, nem szégyenletes dolog, ezzel sohasem fogjuk magunkat nevetségessé tenni, míg a helytelen írásmód gyakran — enyhén szólva — mosolyra késztet, s amellett az életben már nem egy — egyébként megérdemelt — előmenetelnek volt akadályja.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a legtöbb hibát az ú. n. *kettős mássalhangzók* körül követik el, ötletszerűleg használva azokat, aminek persze gyakorta az a káros következménye, hogy a kérdéses szó egészen más értelmet kap. Nem mindegy az, hogy valaki „kiállt” vagy „kiállt”, mert míg az előbbit akkor használjuk, ha „Pista kiállt a sorból”, az utóbbit azon szomorú esetben, ha „Pista fájalmában nagyot kiállt”. A „mulat” szócska úgy-e egy kellemes cselekményt mond, míg két „t”-vel írva (mulatt) a fehér és néger szülők gyermekeinek gyűjtőnévét jelenti. E két példából is világosan láthatjuk, hogy a helytelen írásmód mily óriási félreértésekre adhat alkalmat.

A *leírandó szót* tehát *előbb alaposan gondoljuk el magunknak*, mert az ú. n. *nyelvérvék* majd minden esetben segítségünkre fog jönni. Ismételjük el azt többször, lehetőleg *hangosan*, úgy amint azt beszélgetés közben mondanánk, és a leírásnál mindig a *kiejtés* legyen irányadó. Ennek a módszernek állandó használatával nem kell tartanunk attól, hogy pl. a „koppan” szót egy „p”-vel fogjuk írni, mert hiszen a *hangsúly* félreérthetetlenül és oly erősen nehezedik a „p” betűre, hogy hiba esetén csak nagyfokú figyelmetlenségünk lehetett annak okozója. (Megjegyzem, vannak a magyar nyelvnek olyan szavai is, melyeknek írásmódja eltér a kiejtéstől, de oly csekély számban, hogy e kivételek elsajátítására, megtanulására bátran ráérünk akkor, ha a kezdet nehézségeit már legyűrtük.)

Nem kevésbé súlyos rendellenességeket észlelhetünk az *ékezetek* használatánál. Pedig egy kevés jóakarattal, figyelemmel ezen a bajon is könnyen segíthetünk, mégpedig itt is legegyszerűbben úgy, ha a szót leírása előtt egyszer-kétszer fenhangon elmondjuk. Mi sem lesz könnyeb ilymódon, mint rájönni arra, hogy „kor” vagy „kór”, — „birok”, „bírok” vagy „birók”, — „irat” vagy „írat”, — „füzet” vagy „fűzet” mindmegannyi más-más jelentőségű szavak, melyek hibásan alkalmazva, egészen más értelmet adhatnak a mondatnak. Ügyeljünk arra is, hogy az ékezeteket fel ne cseréljük, mert ezáltal a „veréb”-ből igen könnyen „véreb” lesz.

Ez alkalommal még csak azt kívánom megjegyezni, hogy lehetőleg *kerüljük az idegen szavak használatát*, mert azok helyett zengzetes, szép magyar szavak állanak rendelkezésünkre és egyben megelőzzük a rossz alkalmazás következtében előálló esetleges bonyodalmakat. (Tehát nem „komplikációkat”!) De ha mégis úgy adódnék, hogy használatuk elkerülhetetlen, mert nem találjuk meg a megfelelő magyar jelentést, vagy azt túl hosszadalmasnak véljük, írjuk a meghonosodott idegen szót mindig szigorúan a magyar kiejtés szerint, nem pedig, mint azt az illető nyelv szabályai tanítják.

T. Gy.

Autókereskedőnél.

— Amikor három hét előtt önnél egy autót vásároltam, megígérte, hogy minden törött részt ki fog cserélni.

— Úgy van. Mivel szolgálhatok.

— Kérek egy alsó lábszarat, egy kulcsfontot és egy fél fület a feleségem részére.

MATYÁS ANYJA.*

Írta: ARANY JÁNOS.

Szilágyi
Örzsébet
Levelét megírta;
Szerelmes
Könnyével
Azt is telesírta.

Fiának
A levél,
Prága városába,
Örömhirt
Viszen a
Szomorú fogságból:

„Gyermekeim!
Ne mozdulj
Prága városából;
Kiveszlek,
Kiváltlak
A nehéz rabságból.

„Arannyal,
Ezüsttel
Megfizetek érted;
Szivemen
Hordom én
A te hazatérteid.

„Ne mozdulj,
Ne indulj
Én egyetlen árvám!
Ki lesz az
Én fiam
Ha megejt az *ármány*?

„Adassék
A levél
Hunyadi Mátyásnak,
Tulajdon
Kezébe,
Senkinek se másnak.”

Fekete
Viaszból
Nyom reá pecsétet;
Könyöklön
Várnak az
Udvari cselédek.

„Ki viszi
Hamarabb
Levelem Prágába?
Száz arany,
Meg a ló,
Teste fáradsága.”

„Viszem én,
Viszem én,
Hét nap elegendő.”
„Szerelmes
Szivemnek
Hét egész esztendő!”

„Viszem én,
Hozom én
Válaszát három nap.”
„Szerelmes
Szivemnek
Három egész hónap!

„Istenem,
Istenem,
Mért nem adál szárnyat,
Hogy utól-
Érhethném
Az anyai vágyat!” —

S ahol jön,
Ahol jön
Egy fekete holló;
Hunyadi
Pajzsán
Űl ahhoz hasonló.

Leccapott,
Leccapott
Fekete szélvészből,
Kikapá
Levelét
Az anyai kézből.

„Hamar a
Madarat! . . .
El kell venni tőle!”
Szalad a
Sokaság
Nyomba, hogy lelője.

Madarat
Nem egyet,
Százat is meglőnek:
Híre sincs,
Nyoma sincs
A levélvívőnek.

Nap estig
Az erdön
Űzeti hiába:
Éjfelen
Kocognak
Özvegy ablakába.

„Ki kopog?
Mi kopog?
Egy fekete holló!
Nála meg
A levél,
Vagy ahhoz hasonló.

„Piros a
Pecsétje;
Finom a hajtása:
Oh áldott,
Oh áldott
A keze-írása!”

* Ebben a versben a Mátyás király címerében levő hollónak azt a mondáját dolgozza fel Arany János, ahol a holló Mátyás életét menti meg avval, hogy édesanyja levelét idejében juttatja el hozzá, mesebeli gyorsasággal.

A „BIZALOM“ mellett...

A „Bizalom“ mellett seregeljünk össze!
Mint hívó, jó atyát kövessük előre.
Bizalommal hív meg mindenkit körébe,
Elesett szegények hön felemelője.

Már mint beköszöntő szeretve hívogat,
Örömmel fogad el, s hív munkatársakat.
Hazafi lelkének legfőbb törekvése:
Lerombolt hazánknak újjáépítése!

Mert a „Bizalom“-nak építés a célja;
Minden szenvedőnek szeretett jó atya.
Szeretett Testvérim! Jöjjetek el hozzám,
Itt a szent Igazság világos táborán.

Most, amikor hazánk gyászkoszorút visel,
Szomorú szívének ezer bánata kel, —
Erdélyből a székely síró szava hallik,
Dél és Nyugat népe visszakivánczozik.

Kárpát és Adria nem foghatnak kezét,
Csak egy-egy sóhajlás vihet üzenetet;
Kárpáton sem lengnek magyarok zászlai,
Csonka hazánk körül várnak hadfiai.

Áldja meg az Isten Rothermere lordot,
Aki nem nézheti a magyar bánatot.
Látja Ő a Magyarat! Magyar igazságot!
Trianonnál kötött rettenetes átkot.

Kinek bizalma van, az el nem csüggedhet,
Mint porszem, vagy atom várakat építhet.
Mi is bizva bizunk, hiszünk Istenünkben:
Megrabolt hazánkat nem hagyja más kézben!

A „Bizalom“ mellett seregeljünk össze!
Mint bizó, jó atyát kövessük előre.
Hogyha Istenünket mindannyian kérjük:
Szeretett hazánkat visszaadja nekünk!

Blró János, Vác.

A szövetség megújítása.

Steffen Albert regénye.

(Fordította: L. G. L.)

4. (Minden jog fennlartva.)

ÖTÖDIK FEJEZET.

A szülők szabadságszeretete átszállt a felcseperedő leánykára is. Ő a maga jószántából a háztartási tanítónői pályát választotta, s most, alig tizennyolcéves korában, egy távoleső városban működött ebben a minőségben. Egy szép napon, hosszú idő után, újból hazalátogatott. Mivel sem a szobákban, sem a kertben nem talált egy lelket sem, s miután a kertben eggyessel jólakott, lesétált a folyóhoz vezető kis ösvényen, nem sejtve, hogy a fiúk itt, e nyári időkben, fürdőhelyet rendeztek be. És egyszerre csak maga előtt látta Györgyöt, aki a napon feküdt.

Valami szemérmes alázat, egy csaknem szent hangulat szállt a lelkébe, amikor a remek, aranybarnára égett ifjú nemes fejét e zöld keretben elterülve látta. A fiú a széles folyóra nézett. Ennek czüstszalagjában néhány fekete pont merült fel; ott úszkáló fiúk fejei. György közelében értek partot, s nagy csomó dongót hoztak magukkal, amelyek rögtön átrepültek a heverő fiúhoz, fülébe zümmögtek, s addig zavarták a kényelmét, amíg dühbe gurult, felugrott, s olyan hevesen csapkodott maga körül, hogy tenyere nagyot csattant saját combján. „Ojajjajaj!” — kiáltott és nagyot ugrott a levegőbe. A gyerekek hastáncot jártak örömlükben. György üldözőbe vette őket. S hatalmas vízcicata kezdődött.

De Dóra örült, hogy észrevétlenül elszabadulhatott. Gondolatai immár szakadatlanul a fiúval foglalkoztak. S a leggyöngédebb rajongás érzelmei — aminőkben csupán hőszöket szokás illetni — keltek életre benne.

A szüleit otthon találta. Egyelőre egy úgynevezett püspökkenyeret pakkolt ki, amit ott süttött az iskolában, melynek vezetője volt. Aztán a legvígabb hangon beszélgetni kezdett erről a „tanszékről.” Az illető városban ugyanis megalakult a Háziasszonyok Köre, abból a célból, hogy egy népkonyhát alapítsanak, egyrészt ahol leányaik főzni tanuljanak, s másrészt ahol munkások

és szegény diákok, csekély ellenérték fejében, a leányok főztjét el is fogyasztják. Ez intézmény igazgatására Dórát választották meg, mert ő volt az, aki a próbafeztesen a rendelkezésre álló szegényes anyagokból a fölényesen legjobb ételeket készítette. Az alatta működő hadsereg körülbelül tizenöt vele egykorú lányból állott. Ezek a karcú hölgyikék tehát szakácsnő-kötényekben szaladoztak, kipirult orcákkal, feltűrt ujjakkal, füstben és gőzben sűrögyve-forogva, s azt főzték, ami nekik maguknak a legjobban ízlett, s ami, véleményük szerint, az emberiség további része számára is a legelviselhetőbb volt. S minthogy valamennyien abban a korban voltak, amikor az iny bizonyos ételek iránt rendkívül fogékony, vendégeiknek alaposan megédesítették az életét.

Az egylet alapító hölgyeinek azonban joga, sőt kötelessége volt, hogy időről időre kóstolóba megizleljék az iskola készítményeit, sőt ezt vagy azt az ételt megrendeljék. Hiszen a legbonyolultabb dolgokat is meg kellett tanulnia a növendékeknek. Dóra, a vezetőnő, minden tanácsot meghallgatott, persze csak azért, hogy az értetlen tanácsadóktól szabadulva, tetszése szerint járhasson el. Egy Madame Pickel nevezetű hölgy különösen kinos volt neki, aki folyton olyan ételeket rendelt, amik nem ízlettek senkinek sem. Mindannyian reszkettek ezektől az a la Pickel receptektől. Az eredmény többnyire ép oly formátlan volt, mint a kövér hölgy maga. Titkon midig el is tüntették, s gyógyításképpen fagyaltot készítettek, amit viszont a legsötétebb pincében kellett elfogyasztaniok, hogy — az istenért! — valaki észre ne vegye.

Ügylátszik, a szagát mégis megéreztek. A disznók, egy kedélyes nyolcvanestendős pap, megbízást kapott, hogy nagy titokban vizsgálja felül az intézetet. Látogatásának abból kellett állnia, hogy véletlenül megjelenő vendég módjára, kóstolót tartson a friss készítményekből. Amde e tiszteletreméltó szent férfiú otthonában szerencsére egy öreg szakácsnő garázdálkodott, aki útala az édességet, mert az két legutolsó foga közé ment s fájdalmat okozott. E miatt az öreg nő állandóan csak káposztát főzött. Gazdája csak emberszeretetből tartotta őt mindezek dacára továbbra is magánál. Elképzelhető azonban, hogy micsoða öröme telt a kedves öreg tisztelendő úrnak most, a régóta nélkülözött finom ételek-

ben, amiket ráadásul bájos fiatal lények szolgáltak fel neki. Széltében-hosszában zengte az intézet dicséretét.

Alig fogott Dóra ezekbe az elbeszélésekbe, amikor György belépett. A fiú egész lényéből az éppen átúszott folyó frissége áradt. Hódolattal hajolt meg Dóra előtt, megrázva vizes hajtincseit. Hiszen Dórából nagy hölgy lett, amióta utoljára látta! Annál inkább meglepték Györgyöt e felnőtt hölgy gyermekes tréfálkozásai, s az, hogy mulatságos történeteinek elbeszélése közben ide-oda hintáztott a széken! No de így talán még jobban tetszett neki.

Amikor kettesben maradtak, a fiú vette át a szót s különböző erdműveleteiről számolt be. Dóra e közben mindig a napra gondolt, mely aranybarnává égette az ifjút s erre a gondolatra aranyos melegséget érzett egész lényén keresztül sugározni.

A tűnő, pirosuló alkonyi napban, s a felfénylő hold ragyogásában, mely a folyóban visszatükröződött, azon vették észre magukat, hogy ők ketten jól illenek egymáshoz.

Dóra, aki gyermekkorra óta megszokta, hogy a maga önálló ítélete szerint cselekedjék, egy idő múlva megmondta az anyjának: György és ő úgy határoztak, hogy össze fognak házasodni.

Ez a közlés az elé a nagy kérdés elé állította a szülőket, vajjon kívánatos-e ily kapcsolatot a család két ágának — a rosszak és jók ágának — leszármazottai között? A kérdés eldöntésénél a lét jó erőiben való bizalom győzedelmeskedett.

HATODIK FÉJEZET.

Az ősi kastély közelében, melyről a rege mesél, villanegyed emelkedett. A kastély tulajdonosa ezidőtájt egy csaknem állandóan távoli vidékeken utazó ember volt, s ezért az épület nagyon elhanyagolt állapotban állott. Egyik oldalán, mint hajdan, dombvidék terült el, másik oldalán pedig az ingovány, melyet jórészt lecsapoltak, s házzakkal építettek be.

Ebbe a villakolóniába költöztek György és Dóra. Sok híres ember fordult meg a házuk táján. Dóra, akinek lelke csak most volt ébredőben, határozott szükségét érezte efféle szellemi táplálékra. Sajátságos kis teremtés volt ő. Minden házi munkássága és kitünősége mellett, tudatában volt szépségének. De ez a tudat nem zavarta alázatosságában. Szépségét eszköznek tekintette, melyet ajándékkal kapott, hogy ennek segítségével nemesebbé tegye az embereket, akiknek a lelkébe gyönyörű képzeteket kíván keltetni. Így fésülködött, így öltözködött és mozgott a házban és kertben. A vágya volt, külsőleg és belsőleg is egyre szebbé válni. Így csak természetes, hogy férjétől is megkívánta, hogy olykor-olykor magafejletten belémerüljön, megértő szeretettel simogassa őt a szemével, a tiszteletére finomabbá váljon és választékosabban beszéljen.

A férfitől azonban mi sem volt távolabb ennél. Ő is nagyot változott házassága alatt. Benne a nyárspolgár kelt életre. Napról-napra jobban esett neki, hogy a földön milyen jó enni-és innivalók vannak. S egyre harsányabban gúnyolódott olyan emberek fölött, akik az életben ennél magasabbra vágytak.

A kedélyességnek ez a fajtája nagyon elégedetlenné tette Dórát. Csalódott volt, rosszul érezte magát. — Hát minden véget ér a Halállal? — kérdezte nyugtalanul, a sarokból.

Ő hogy vágyott azután, hogy férje most okosan és szépen kezdjen beszélni.

E helyett György csak szívből felcacagott, s kétszeres adagot húzott a korsóból. Azzal letette a söröskancsót, körüljárta az asztalt, Dórához lépett, megsimogatta az arcát, s komikusan felsóhajtott: — Szegény kis asszony! —

Dóra kedvetlenül fordult el tőle. Úgy érezte, a férfinak fogalma sincs arról, hogy mi lakik benne. S neki olyan emberek kellettek, akik komolyan veszik őt. Csöngettek. Egy csomó ilyen ember lépett be. S a kezdődő beszélgetés magas színvonalra terelődött. Először egy kedvelt papjuk prédikációjáról volt szó.

György a kis sajtjai, sonkaszeletkéi és sörösüvegei mögül közbevetette: ő mindig fél, hogy a szónok a szószéken le találja vetni a talárját, s frakkal cseréli föl, — oly világias szónoki modort vesz magára.

Ez kínos volt, s hamar másra terelték a beszédet és nagy igyekezettel sikerül az előbbi szellemi színvonalon megtartaniok. Egy híres erkölcsstani egyetemi tanár előadásáról folyt az eszmecsere. Mire György kedélyesen előadott egy gúnyos történetet erről az erkölcsstani tanárról, melyben nevetségessé tett egy másik egyetemi tanárt is: a logika* tanárt.

Mint hogy többen voltak a társaságban logikával és erkölcsstannal foglalkozó emberek, — György szavai nyomán nagy csönd támadt. De neki egyéb se kellett. Így tudniillik módjában állt egyesegyedül folytatni a beszédet. Tovább azonban nem követhetjük őt, tekintettel azokra az olvasóinkra, akik erkölcsstamban és logikában érdekeltek. Valószínűleg ezek sem tennének mást, mint itt ez a könyvbéli társaság: hátat fordítanak és elmenének.

Amikor egyedül maradtak, a felesége heves szemre-lányásokkal illette és megjósolta neki, hogy rövidesen nem akad majd ember, aki feléjük nézne.

— Hiszen éppen ezt akarom, — felelte a férfi, kényelembe helyezve magát és kinyújtva lábait, s megparancsolta Dórának, hogy hozzon fel neki egy palackkal a jobbikorból.

— Éppen eleget ittál már, — vetette ellen Dóra. — Az is igaz, — mondta, a fölére feküdt és horkolt.

Az asszony tanácstalan s tehetetlen volt e szokásokkal szemben. Belátta, hogy erre az emberre ő nem tud hatással lenni. S akkor ugyan mit csináljon? Nagy önuralmába került, hogy bosszankodásában ne viselkedjék teljesen oktalanul, ne táncolja körül a szobát, ne vágjon grimaszokat, s pfuj-t ne kiáltson. Hogy valamiképp legyőzze magát, leszaladt a pincébe, s kiöblítette az üres palackokat.

A Dóra lelkében egy szeretetteljes gondoskodni-akarás foglalta el az első helyet, mellyel környezetét szolgálta. De e mellett ott volt lelkében az ő hatalmas szabadságérzése is, ami nem türte a rendelkezést és parancsolgatást. Mindkettő követelte jogait. Szívesen alkalmazkodott. De megkívánta, hogy férje ezt mint önkéntes adakozást ítélje meg. Fogékony lelkének szüksége volt arra, hogy egy erősebb lélek átszínezzé és átfurmálja. Kellett, hogy ezt mondhassa: — „A férjemnek ez és ez a véleménye; a férjem azt mondta...” — No de akkor ennek a férfinak legyen is igazán mondani-valója! Sajnos, nem így volt.

Milyen gyakran szólt Dóra önmagához: — Úgy szeretnék egyedül maradni a bensőmmel, önmagammal. A jövőben teljesen közönyös akarok lenni mindennel szemben, amit György tesz. Az én lelki forrásaim valóban túl jók ahhoz, hogy ebben a küzdelemben fölemésződjenek! Tejjességgel saját magamba kell visszavonul-

*Logika = okfejtés.

nom. Én mindent lebirok: magányt, elhagyatottságot, fájdalmat, betegséget, s még a Halált is képes vagyok elviselni. Nekem nincs szükségem férfire. Még jó, hogy belátom, mennyire akadályoz ő engem közönségességével abban, hogy belsőleg széppé és tisztává váljak. —

Többnyire a fülgyfa alatt ült ilyenkor, s egészen gondolataiba mélyedve, annak illatába temette magát. Itt szentség volt minden!

Gyakran járt ezen az úton a férfi is, s ekkor elfogulatlan beszédbe elegyedett vele. S Dóra kinlódva észlelte a természet tisztasága, s az ember homálya és zavarossága közt fennálló ellentétet. A fa tetején pintyökék énekeltek. A férfi ebben a környezetben azonban csak valami nagyon szálnalmas benyomást tett.

— Hagyj nekem békét, — mondta Dóra néma arc kifejezése.

Ekkor a férfi tovább is állt, füttyűrészve.

Alig távozott el azonban, — s a fa többé már semmit sem jelentett Dórának. Minden gondolata az úra után szállt. Úgy érezte, hogy elvetette a sulykot, s mélyen megsértette őt. „Úgy kellene őt felfogni, mint beteget, aki kiméletre szorul“, mondta valami benne, s csúnya szavakkal illette önmagát.

Most elképzelte, hogy férje milyen elhagyatottan barangolja be az erdőt ő miatta. A mellett rájött arra, hogy nemcsak férjét, — önmagát is megbántotta. S föl-ébredt benne a megbánás, a cselekvésre ösztönző szeretet. Hiszen tudnia kellett, hogy lényének legbensőbb mélyében ez lakik. S már szemrehányásokkal illette önmagát, amiért lényének e benső szentsége ellen vétett, amiért ismétellen meghódolt a gyöngeségnek, amiért újra és újra annyira tudott bosszankodni férje miatt. Milyen kín, hogy mindig újra visszaesett ebbe a hibájába.

Győtrődöttségében menekülésre vágyott, — benyitott a férfi szobájába, s kitakarította azt: a festékeket szép sorjába rakta, rendet csinált a vázlatok és számlák tömegében, kihúzta a zsebkendőket az öltönyök zsebéből, befedte a téntartót, hogy a ténta ki ne száradjon (mert takarékosan éltek), a vadászkatát, melyhez vér és gallyak tapadtak, szépen kitisztította. Györgyből időközben nagy vadász lett. Elővette a férfi felöltőjét, öltönyét, kalapját, mindezt kétszeresen kikéfélt, s végül lement a pincébe is a mustoshordót kiképezni. Legközelebb meg kell tölteni azzal az újfajta borral, amit György úgy szeretett.

Folyt. köv.

Milyen az élet a tenger fenekén?

Ez a kérdés már hosszú évtizedek óta izgatja az emberi képzeletet. Jó sokáig azt hitték az emberek, hogy a nagy világtengerek mérhetetlen fenekét hétéfű vizikigyek, tengeri ördögök s egyéb vízi szörnyetegek lakják, mások — még tudományos körök is — viszont azt állították, hogy a tenger fenekét vastag jégkéreg borítja. A legújabb kutatások végre teljesen tisztázták ezt a kérdést. Elsősorban iparkodtak a tenger mélységét megállapítani. Így néhány évvel ezelőtt megállapították, hogy Marianneáknál a Csendes óceán majdnem 11.000 méter mély, tehát kényelmesen elférne benne a föld legmagasabb hegye, a Himalája, melynek legmagasabb csúcsa, a Mount Everest, csak 8840 méter magas. Megállapították azt is, hogy a legnagyobb mélységben nem élnek nagyobb állatok, mint azok, melyek a tenger felszínén mutatkoznak. Ellenkezőleg, minél mélyebbre hatolnak, annál csenevészebb az állatvilág, sőt legvalószínűbb az, hogy egészen lent, az óceán éjszakában alig van élet. Pontos vizsgálatot végeztek

legújában, hogyan alakul, változik a tengerek fenekének népsége a mélység növekedésével. Ezekből megtudjuk, hogy azok az állatok, melyeket a partokról jól ismerünk, 400 méteres mélységben is élnek, nevezetesen medúzák, osztrigák, csigák stb. A következő régiót pompás üveg-szivacsok uralják, melyek mint drágakövek ragyognak, átlátszóak, s alkatukra nézre igen különbözők. Van közöttük olyan, mely a velencei ékszerek filigrán ezüst-alkotásaira emlékeztet. Úgy 1000 métertől a világító csillagok birodalma kezdődik. A kaszás-pókera emlékeztető, óriási végtagokkal ellátott tengeri rákok járnak itt föl és alá. A világszerte ismert fényszórókkal és távcsőszerű szemekkel ellátott halakkal itt csak elvétve találkozunk. Csak 1500 méteren alul, ahol csupán nulla fok hőmérséklete van a víznek, kezdődik az új állatvilág, s a mélytengeri halak csodás birodalma. A 3000 méteres mélységben találjuk a mélytengeri táskarákokat, melyek néha három méternyi nagyságra is megnőnek, az embermagasságú polipokat, hosszúfarkú rákokat s óriási ászkákat. Az óriási rákoknak nyomát sem fedezte itt föl a kutató expedíció. A 3000 méteres mélységben találjuk a meseszerű halakat; olyan halak élnek itt, melyek csupán bekapásra alkalmas szájból állanak, másoknak óriási szemük van, melyet, mint egy távcsövet, ki- és visszahúzhatnak. Mások ismét vakok és szemük helyén aranyos fém-fényben csillogó hosszú tükröt tartanak. Majdnem valamennyien világító készülékkel vannak ellátva, fejükön világító lámpával, vagy színes világító foltocskával a hasukon. A halak mellett még sok más állat él ott. Egészen lent még egyszer elkezdődik az üvegshivacsok birodalma. Olyan tuskéket hoztak fel innét, melyekből háromméteres nagyságra lehet következtetni. Öt ezer méter volt eddig a legnagyobb mélység, amelyből állatot hoztak föl. Egy tengeri csillagot, polipot és üvegshivacsot. A legnagyobb mélység, melyet eddig átkulattak, 5911 méter volt. Ebből a mélységből csak baktériumok kerültek elő. Ebből tehát bizvást azt következtetjük, hogy az életnek mégis csak vannak határai a tengerekben is.

A világ

folyása

Hasznos tudnivalok. *Sebesülés* esetében a seb beforradása olyképpen történik, hogy a szétroncsolódott sejtek szomszédos ép sejtjei gyors szaporodásnak indulnak és lassanként kitöltik az elpusztult sejtek helyét. A legújabb időkig az a vélemény uralkodott az élet-tudományban (biológia), hogy a sérüléskor elpusztult sejtek maguk indítják meg épen marad! szomszédaik gyors szaporodását, mégpedig olyképpen, hogy valami olyan váladékot bocsátanak ki magukból, amely a szomszédos sejteket gyors szaporodásra készíti. Az újabb vizsgálatok arra vallanak, hogy nem egészen így áll a dolog, mert a szomszédos egészséges sejtek szaporodását nem ilyen váladék indítja meg, hanem a szétroncsolódott sejtekből kiinduló és az ibolyántúli sugarakhoz hasonló sugárzás.

(Ibolyántúli sugarak alatt értjük a következőt: Ha a napsugár elé egy üvegprizmát tartunk, az szétszórja a ráhulló fényt és a prizma tulsó oldalán fehér fény helyett

egy kis szivárványt látunk megjelenni, mely sor szerint a következő színekből áll: vörös, narancssárga, sárga, zöld, kék, indigó és ibolya. Vagyis a fény szétszóródása után az egy fehér fénysugár helyett van hét színes sugarunk. A vörös színű sugáron túl vannak még láthatatlan sugarak, melyeknek színe nincs, csak melege. Ezeket nem látjuk csak melegüket érezzük. Nevük: a vörösöntúli, vagyis ultravörös sugarak. Éppúgy az ibolyántúl is vannak szintelen, láthatatlan sugarak, melyeknek nem meleg, hanem vegyi hatásuk van: vagyis egyes anyagokat feloldanak, másokat összevegyítenek. Ezek az ibolyántúli, vagyis ultraibolya sugarak.)

A műjég hasáhalakú, nagyobb tömbökben készül, amelyeket azonban használhatok ismét fel kell aprózni, ami jelentékeny veszteséggel és alkalmatlansággal jár. Legjobban megfelelne a célnak a hóalakú vagy aprószemű jég. Az utóbbinak készítésére különleges szerkezetű jéggépel szerkesztettek, amelynek legfőbb alkotórésze egy belülről hűtött és rozsaálló vékony fémlemezből készült dob, amely a vízzel telt kádban lassan forog. A víz vékony rétegen ráfoga a forgó dob külső felületére, amelyet időnként egy önműködő szerkezet kiereszt behajlít, mire a jégréteg fillérnyi nagyságú lemezek alakjában lepattogzik róla. A víz színén úszó jéglemezeket összegyűjtik és faládkba préselve hozzák forgalomba.

New-York számokban. A newyorki kereskedelmi kamara, hogy megvilágítsa azt a mozgalmas életet, amely New-York városát áthatja, nemrégiben statisztikát adott ki, amelyből a következő adatokat vesszük: New-Yorkban minden második vagy harmadik másodpercben egy gyermek születik és naponként 168 házasságot kötnek. A város lakóinak száma 6 millió és 65 ezer, ezek közül férfi 3.025.000, úgyhogy 15.000-el több nő él New-Yorkban, mint férfi. A 6 millió ember naponként 7 millió tojást fogyaszt és 12 mérföld hosszú kocsisor szükséges, hogy a napi élelmiszerszükségletet az óriási városba szállítsa. A telefont az egész földkerekségen New-Yorkban használják a legjobban, mert minden másodpercben 170 telefonhívást vesznek kezükbe az emberek. A városban 1.700.000 telefonállomás van, Európa összes telefonállomásának mintegy ötödrésze. Annak ellenére, hogy az automobilizmus terén New-York a világ legelső városa, még mindig 50 000 lovat találni a város területén. A legnagyobb épület az Equitable Trust Company üzletháza, amelyben 12.000 alkalmazott dolgozik, amelyben 50.000 ember fordul meg naponta. Hétköznap 9 millió ember használja a nyilvános közlekedési eszközöket, míg 945.000 ember autót tesz meg az útját. New-York uccáinak hosszúsága 4702 mérföld. A városnak 250 nagyszállodája van, összesen 94.000 szobával. A lakosság száma havonként 3899 kívülről beköltözővel szaporodik.

Rothermere lord, a magyarok nagy barátja, tudvalevően tízezer dolláros díjat tűzött ki annak a magyar pilótának, aki Amerikából Budapestre először tud elrepülni leszállás nélkül. A díjra most pályázó akad. **Fiedler Róbert** aki a háború alatt mint pilóta többször kitüntette magát, Rothermere lordhoz levelet intézett, melyben közli, hogy vállalkozik az óceán átrepülésére, ha a nemes lord repülőgépet bocsát rendelkezésére. A magyar társadalom áldozatkészségére, írja levelében Fiedler Róbert, ma alig támaszkodhatik, hiszen ennek az országnak annyi vérző problémája van, melyre nem jut pénz. Csak abban bízhatnak a magyar pilóták, hogy akad talán olyan angol repülőgépgyár, mely géphez juttatja az óceán átrepülésére vállalkozó magyar

pilótát. „Én — írja Fiedler —, aki abban az időben, amikor a világ elfeledkezett a krisztusi szeretetről, hadi pilóta voltam, boldogan és habozás nélkül vállalkoznék arra, hogy az óceánrepülő sorába beálljak, és abban a békés világháborúban, mely a levegő meghódításáért folyik, a magyarságnak akár a győzelmekkel, akár a halállal, nagyobb megbecsülést szerezsek.“

Szükséglakásokat épít a főváros. A főváros illetékes bizottsága e hó 5-én tartott ülésén elhatározta, hogy a legközelebbi közgyűlésnek előterjesztést tesz, hogy a főváros egyelőre két egyemeles házat építsen 60, illetőleg 48, később pedig 96 szükséglakással. A főváros tanácsa hozzájárult az előterjesztéshez és ma már ki is adta a 108 szükséglakás építésének munkálatait. Ezeket a szükséglakásokat a X. kerületben a Bihari és Balkán ucca sarkán építik, mégpedig olyan tempóban, hogy május elsején már be lehessen a lakásokba költözni.

Ingyenes munkaközvetítés. A Budapesti Hatósági Munkaközvetítő (VIII., József ucca 33., telefon: József 320—86) január 29-i kimutatása szerint foglalkozást kaphat: 42 ipari szakmunkás, három betanult gépmunkás és gyári segédmunkás, 5 szolga, kifutó, kocsis, 5 ügynök, 16 háztartási alkalmazott, 128 tanonc. Foglalkozást keres: 2654 ipari szakmunkás, 862 betanult gépmunkás és gyári segédmunkás, 475 gyári és egyéb napszámos, 488 szolga, kifutó, kocsis, 102 magántisztviselő, 156 kereskedelmi alkalmazott, 127 állandó háztartási alkalmazott, 200 kisegítő háztartási alkalmazott, takarítónő, mosónő, vasalónő, 9 tanonc. (Közelebbi tájékozás: VIII., József ucca 33.)

Felelős szerkesztő és kiadó:

N. GÖLLNER MÁRIA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYSÉGE

Budapest, V., Markó utca 16., III. emelet 28. ajtó.

„Zéta“-nak szíves sorait nagyon köszönjük. A jóindulatú és javítást célzó kritikát mindig hálásan fogadjuk. Félreértések elkerülése végett szeretnénk megjegyezni, hogy lapunknak célja volna az is, hogy minden olvasónk — tehát nemcsak az értelmesebbek — tudjon belőle tanulságot s örömet meríteni. Miután levele lapzártakor érkezett, a többi küldeményre ezúttal még nem térhetünk ki.

Javítás. Egyik olvasónk figyelmeztet bennünket, hogy lapunk 2. számának vezércikkében a következő mondat hibás szerkezetű és rosszul érthető: „Kossuth Lajost, a nagy hazafit, mikor az általa vezetett szabadságharc eltiprói börtönbe vetették, nehéz fogságát arra használta fel, hogy tökéletesen megtanult angolul beszélni.“ Kossuth Lajos említett fogsága nem 1849., tehát a szabadságharc végleges leveretése után történt, hanem az 1832—36. országgyűlés után, természetesen ugyanazon osztrák hatalom által, mely néhány év múlva a szabadságharc végkép leverte s mely már ekkor eltiprója volt a magyar szabadság gondolatoknak.